

Krzysztof Jurgiel

Posel do Parlamentu Europejskiego

ul. Zwyciestwa 26 C, 15-703 Bialystok

Tel: 85 742-30-37; 508801810

krzysztof.jurgiel@interia.eu

www.jurgiel.pl

Bruksela, 31.08.2022 r.

Komunikat prasowy nr 68

z dnia 31 sierpnia 2022 r.

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego

Tematy glowne:

- 1. Przedstawienie przez przedstawiciela Komisji (DG SANTE) oceny wplywu zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin**
- 2. Prezentacja przedstawiciela Komisji (DG AGRI) na temat wyników i perspektyw zbiorów rolnych w UE w 2022 r.**
- 3. Dyrektywa zmieniająca (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków oraz dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej**
- 4. Propozycje Parlamentu Europejskiego dotyczące zmiany traktatów**

W dniu 31 sierpnia 2022 roku w Parlamencie Europejskim w Brukseli odbyło się posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (AGRI).

- 1. Przedstawienie przez przedstawiciela Komisji (DG SANTE) oceny wplywu zrównoważonego stosowania środków ochrony roślin**

Prawodawstwo UE dotyczące pestycydów składa się glownie z czterech aktów prawnych:

I. Rozporządzenia (WE) nr 1107/2009 dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin. Określa ono proces i wymogi dotyczące zatwierdzania substancji czynnych na szczeblu UE oraz tworzy ramy zatwierdzania pestycydów na szczeblu państw członkowskich. Na mocy tego rozporządzenia określono profil zagrożenia substancji czynnych, a następnie pestycydów.

II. Dyrektywy 2009/128/WE określającej zasady dotyczące fazy stosowania pestycydów, które państwa członkowskie muszą wdrożyć na szczeblu krajowym, aby przyczynić się do zmniejszenia zagrożeń i skutków związanych ze stosowaniem pestycydów oraz zmniejszenia zależności od

pestycydów poprzez wdrożenie zintegrowanej ochrony przed szkodnikami (ang. IPM, integrated pest management). Zasady IPM są zdefiniowane w dyrektywie i są wiążące dla użytkowników profesjonalnych.

III. Rozporządzenia (WE) nr 1185/2009, które nakłada na państwa członkowskie obowiązek gromadzenia i udostępniania co pięć lat danych dotyczących ilości pestycydów wprowadzanych do obrotu oraz ilości pestycydów stosowanych w rolnictwie. Dane mogą podlegać postanowieniom dotyczącym poufności, a zatem nie mogą być publicznie dostępne ani analizowane.

IV. Rozporządzenia (WE) nr 396/2005, które jest głównym aktem prawnym regulującym fazę konsumpcji pestycydów. Ustanawia ono zasady ustalania najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (MRL) pestycydów, które można znaleźć w żywności i produktach paszowych na poziomie europejskim, a także przeglądu znalezionych pozostałości.

Przegląd dyrektywy 2009/128/WE w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów (zwanej dalej SUR) odbywa się w kontekście kilku bardzo istotnych strategii i przepisów UE, takich jak strategia „od pola do stołu”, strategia bioróżnorodności, plan działań ekologicznych, inicjatywa na rzecz rolnictwa węglowego, WPR, plan działania na rzecz zerowego zanieczyszczenia, plan walki z rakiem, strategia chemiczna, strategia cyfrowa.

Zgodnie z oceną skutków:

- SUR nie odzwierciedla ambicji strategii „od pola do stołu”,
- obecne przepisy dotyczące SUR nie są jednolicie wdrażane w państwach członkowskich;
- nowe technologie nie są w wystarczającym stopniu przyjmowane przez użytkowników pestycydów,
- monitorowanie i dostępność danych są ograniczone.

Kontekst legislacji i najważniejsze punkty stanowiska PL:

1) 22 czerwca b.r. KE opublikowała projekt rozporządzenia o zrównoważonym stosowaniu środków ochrony roślin (SUR); projekt jest pierwszą propozycją legislacyjną wynikającą ze strategii „Od pola do stołu” (F2F), która podejmuje próbę implementacji ambitnych celów redukcyjnych zawartych w tejże strategii; wiodąca w sprawie realizacji strategii jest Kom. ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności Stella Kyriakides, a kontrolę nad całą „zieloną transformacją” sprawuje wiceprzewodniczący Timmermans. Projekt rozporządzenia powstał zatem w DG SANTE. Niestety argumenty płynące od DG AGRI i Kom. ds. rolnictwa były w niewielkim stopniu uwzględniane.

2) Pierwotnie projekt rozporządzenia miał się ukazać w połowie marca; nie ma jednej oficjalnej przyczyny przesunięcia tej publikacji, choć nie jest tajemnicą, że nie było zgody w kolegium komisarzy co do tego projektu. Ponadto od końca lutego w przestrzeni publicznej zaczęły funkcjonować przecieki w postaci kolejnych wersji projektu (do momentu publikacji w czerwcu wyciekły w sumie trzy projekty). W reakcji na pierwszy „przeciek” i zawarte w nim bardzo radykalne rozwiązania Polska wraz z kolegami z Estonii, Litwy, Łotwy, Słowacji, Węgier, Chorwacji, Austrii, Słowenii, Rumunii, Bułgarii i Malty stworzyła nieformalną grupę państw, które sprzeciwiają się głównym założeniom tej legislacji; dwukrotnie na Radzie AGRIFISH (w marcu i w czerwcu – jeszcze przed publikacją) zaprezentowano wspólne dokumenty non-paper przedstawiające wątpliwości i sprzeciw wobec radykalnych planów KE. W marcu Polska uzyskała łącznie poparcie 14 p.cz., a w czerwcu już 17 p.cz. było po stronie Polski. Ministrowie wzywali KE do przedstawienia podstaw naukowych dla proponowanych rozwiązań, pogłębionej ekonomiczno-społecznej oceny wpływu (z uwzględnieniem wpływu na bezpieczeństwo żywnościowe i konkurencyjność naszego rolnictwa) oraz o odstąpieniu od bezwarunkowego zakazu stosowania środków ochrony roślin na tzw. obszarach wrażliwych. Ponadto ministrowie sprzeciwiali się obowiązkowym krajowym redukcjom, zwłaszcza w oparciu o metodologię, która nie obrazuje rzeczywistego zużycia środków ochrony roślin w p.cz., tylko opiera się na trendach sprzedażowych.

Ministrowie podnosili także kwestię złamania zasady subsydiarności (dotychczas istniała w tym zakresie dyrektywa, a teraz KE proponuje rozporządzenie).

3) Wszystkie powyższe wątpliwości pozostały bez odpowiedzi ze strony KE; opublikowany projekt rozporządzenia zawiera wiele kwestii, które są nie do zaakceptowania.

Główne elementy projektu:

- obowiązkowy cel redukcji stosowania i ryzyka związanego z stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin na poziomie całej UE; cel ten wynosi 50 proc. i ma być osiągnięty do 2030 r.,
- obowiązkowy cel redukcji stosowania bardziej ryzykownych środków ochrony roślin na poziomie całej UE; cel ten wynosi 50 proc. i ma być osiągnięty do 2030 r.,
- oba cele redukcyjne mają być także obowiązkowe na poziomie krajowym; każde państwo członkowskie ma być zobowiązane do ich osiągnięcia do 2030 r.,
- metodologia obliczania celów redukcyjnych dla poszczególnych państw członkowskich oparta jest o wskaźniki HRI1 i HRI2 (zaczepnięte z dotychczasowej dyrektywy SUD), które za wartości bazowe biorą dane dotyczące sprzedaży środków ochrony roślin, a nie intensywności ich realnego zużycia na hektar,
- niezależnie od wartości, które wyjdą z obliczeń redukcji dla państwa członkowskiego, nie może ono mieć celu redukcyjnego poniżej poziomu 35 proc.,
- wprowadza się bardzo szeroką definicję tzw. obszarów wrażliwych, na których (oraz w strefie buforowej szerokości 3 metrów) ma obowiązywać całkowity zakaz stosowania chemicznych środków ochrony roślin); pod tę definicję wpadają obszary chronione, tereny publicznie dostępne (m.in. parki), tereny miejskie, obszary objęte ochroną z dyrektywy wodnej, obszary Natura 2000 (np. dla Słowenii oznacza to 1/3 terytorium); de facto oznacza to zakaz stosowania tychże środków w leśnictwie (np. Finlandia 75 proc. całego swojego zużycia ma właśnie w leśnictwie; w Polsce jest także bardzo istotna kwestia),
- państwa członkowskie będą zobowiązane do egzekwowania od rolników (profesjonalnych użytkowników) stosowania zasad zintegrowanej ochrony (IPM), co z założenia jest problematyczne, gdyż IPM jest narzędziem elastycznym, a nie „zero-jedynkowym”
- nakłada się obowiązek prowadzenia rejestrów elektronicznych przez rolników,
- nakłada się obowiązek prowadzenia rejestrów i raportowania przez państwa członkowskie chronicznych zatruc i chorób związanych ze stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin, co jest obowiązkiem daleko wykraczającym ponad możliwości administracji publicznej, a dodatkowo identyfikacja ciągu przyczynowo-skutkowego między stosowaniem środków ochrony roślin a np. zachorowalnością na nowotwory jest bardzo często utrudniona albo niemożliwa,
- nakłada się obowiązek corocznego świadczenia doradztwa dla profesjonalnych użytkowników, co jest nadmiernym kosztem (Polska stoi na stanowisku, że doradztwo powinno być szeroko dostępne, ale jednocześnie fakultatywne),
- wprowadza się finansowanie proponowanych zmian (przez okres do 5 lat) ze środków WPR, co jest bardzo ogólnie ujęte i nie zostało dotychczas wytłumaczone przez KE.

W ocenie wpływu KE sama przyznała, że realizacja proponowanych przepisów przyczyni się do spadku produkcji żywności w UE.

4) Projekt został zaprezentowany pod koniec czerwca w Komisji ENVI Parlamentu Europejskiego, gdzie wypowiadający się europosłowie w większości poparli (lub wręcz wezwali do jeszcze ostrzejszych redukcji) pomysły KE.

5) Podczas pierwszej Rady AGRIFISH po oficjalnej publikacji projektu (18 lipca b.r.) ministrowie w większości jednoznacznie skrytykowali projekt KE. Umiarkowanie przychylnie stanowisko prezentują jedynie Niemcy (zarówno rolnictwo, jak i środowisko w rozdaniu koalicyjnym przypadło tam Zielonym), Belgia i Francja (dla niej jednak kluczowe jest zastosowanie tych samych reguł dla importu i przeciwdziałanie spadkowi unijnej konkurencyjności, czego projekt nie gwarantuje i co wciąż pozostawia nam pole do rozmów z Francją). W opinii komisarz Kyriakides projekt ten jest odpowiedzią na wezwania obywateli UE oraz w sposób „oczywisty” przełoży się na poprawę zdrowia ludzi (wciąż nie przedstawiono Radzie badań naukowych) i ochronę środowiska.

6) 13 lipca odbyła się pierwsza grupa robocza Rady poświęcona temu projektowi (Prezydencja czeska zaplanowała w sumie 6 posiedzeń w tym półroczu). Głosy ekspertów były również w większości krytyczne wobec tego projektu. Przedstawiciele DG SANTE nie udzielili odpowiedzi na większość pytań i wątpliwości państw członkowskich. Następne posiedzenie tej grupy odbędzie się w dn. 12-13 września.

7) 19 lipca b.r. KE bilateralnie przekazywała do państw członkowskich informacje, jakie poziomy redukcji dane państwa musiałyby osiągnąć według proponowanych przepisów (i metodologii). Dla Polski przedstawia się to następująco: minimalny poziom redukcji stosowania chemicznych środków ochrony roślin wynosi 45 proc., minimalny poziom redukcji stosowania bardziej ryzykownych środków wynosi 55 proc. Takie poziomy są dla Polski nierealne i nie do zaakceptowania. We wrześniu KE ma opublikować zbiorczo poziomy redukcji dla wszystkich państw członkowskich. Tylko wąskie grono państw może liczyć na minimalny dopuszczalny poziom redukcji (35 proc.). Należą do nich Grecja i Szwecja (która równie sceptycznie podchodzi do tego obowiązku, gdyż już dziś jest dużo poniżej unijnej średniej zużycia i uważa, że ten obowiązek byłby dla niej niesprawiedliwy).

2. Prezentacja przedstawiciela Komisji (DG AGRI) na temat wyników i perspektyw zbiorów rolnych w UE w 2022 r.

Agresja Rosji na Ukrainę w znacznym stopniu wpływa na światowe bezpieczeństwo żywnościowe. Od lutego ubiegłego roku światowe ceny produktów rolnych wzrosły o 30%. Ponadto na zbiory w UE mają wpływ niekorzystne warunki pogodowe. Na tym tle DG AGRI DDG Michael SCANELL przedstawi wyniki i perspektywy tegorocznych zbiorów w UE oraz przyszłe perspektywy rynków rolnych i cen.

25 sierpnia 2022 Reuters poinformował, że Komisja Europejska w czwartek obniżyła swoje prognozy dotyczące tegorocznych zbiorów kukurydzy w Unii Europejskiej o 10%. Komisja obniżyła prognozę produkcji kukurydzy użytkowej (kukurydzy) w UE w latach 2022/23 do 59,3 mln ton, w porównaniu z 65,8 mln oczekiwanyymi miesiąc temu.

Byłby to najmniejszy zbiór od siedmiu lat. Uprawy kukurydzy przetrwały fale upałów i prawdopodobnie najgorszą suszę w Europie od co najmniej 500 lat. Komisja obniżyła już swoje prognozy dotyczące zbiorów kukurydzy o prawie 6 milionów ton, czyli 8%. KE nie odniosła się do warunków pogodowych, ale stwierdziła, że ograniczone perspektywy dla kukurydzy odzwierciedlają głównie prognozy niższych plonów dla Rumunii, Francji, Bułgarii i Węgier.

Najnowsza prognoza krótkoterminowa Komisji Europejskiej, opublikowana 7 lipca, zawierała następujące informacje:

Skutki rosyjskiej inwazji na Ukrainę nadal wpływają na światowe rynki towarowe i stanowią poważne zagrożenie dla globalnego bezpieczeństwa żywnościowego. Ukraińskie rolnictwo ma bezpośredni wpływ na cały łańcuch dostaw, od produkcji po handel, utrzymując presję na globalną podaż zbóż i nasion oleistych.

Ze względu na problem suszy w UE prognoza produkcji zbóż jest niższa niż oczekiwano i poniżej poziomów z 2021 roku. Jednak istniejące zapasy pomogą zaspokoić krajowe potrzeby konsumpcyjne i

część popytu eksportowego, który zgodnie z przewidywaniami pozostanie wysoki ze względu na presję na rynkach światowych. Sektor zwierzęcy UE (mięso i nabiał) stoi przed własnymi wyzwaniem związanymi z epidemiami chorób zwierząt i wysokimi cenami pasz. Dostępność żywności w UE nie jest jednak zagrożona.

Ceny producentów rolnych pozostają wysokie, głównie ze względu na utrzymującą się niepewność wywołaną rosyjską agresją na Ukrainę oraz wysokie koszty energii. Powoduje to nieunikniony wzrost kosztów produkcji, takich jak energia elektryczna, transport, chłodzenie i ogrzewanie, a także nawozy i inne nakłady. Światowe ceny produktów rolnych wzrosły o 30% od początku inwazji, chociaż w ostatnich tygodniach zaobserwowano pewne osłabienie, związane częściowo z nadchodzącymi zniwami.

To również wywiera presję na dochody rolników. W marcu 2022 r. Komisja ogłosiła przekazanie państwom członkowskim wyjątkowego pakietu 500 mln euro w celu wsparcia producentów najbardziej dotkniętych skutkami rosyjskiej agresji na Ukrainie. Na tej podstawie państwa członkowskie mogłyby zapewnić rolnikom dodatkowe wsparcie finansowe, aby przyczynić się do poprawy globalnego bezpieczeństwa żywnościowego lub zaradzić zakłóceniom na rynku spowodowanym zwiększonymi kosztami nakładów lub ograniczeniami handlowymi. Komisja publikuje przegląd tego, w jaki sposób państwa członkowskie wykorzystują i rozdzielają tę pomoc oraz czy uzupełniały ją środkami krajowymi. Przegląd ten opiera się na powiadomieniach przesłanych przez państwa członkowskie pod koniec czerwca 2022 r.

Oczekuje się, że wzrost cen producentów surowców rolnych będzie nadal znajdował odzwierciedlenie w cenach żywności, co spowoduje, że część konsumentów zrezygnuje z produktów o wyższej wartości na rzecz tańszych, aby zarządzać inflacją żywności.

Kwestie te stanowią podstawę wydania przez Komisję Europejską krótkoterminowego raportu perspektywicznego dla rynków rolnych UE. Opublikowany przez Komisję Europejską 7 lipca 2022 r. raport przedstawia szczegółowy przegląd najnowszych trendów i perspektyw dla szeregu sektorów rolno-spożywczych.

Rośliny uprawne

Ceny zbóż pozostają bardzo wysokie i niestabilne ze względu na niepewność co do globalnego poziomu podaży spowodowaną rosyjską inwazją na Ukrainę, która dodatkowo zwiększyła wysokie już wcześniej ceny energii i nawozów oraz popyt na pasze po COVID.

Oczekuje się, że całkowita produkcja zbóż w UE wyniesie 286,4 mln ton, czyli o 2,5% mniej niż w sezonie 2021/22. Popyt na pasze i zboża do produkcji biopaliw spadnie odpowiednio o 1,3% i 3%, a UE ma stosunkowo duże zapasy zbóż. Według prognoz eksport zbóż z UE wzrośnie o 14% w porównaniu z rokiem 2021/22, częściowo równoważąc spadek światowego eksportu spowodowany blokadą ukraińskich portów morskich i ograniczeniami wywozowymi wprowadzonymi przez niektórych eksporterów.

Przyznane w marcu przez Komisję odstępstwo zezwalające na produkcję wszelkich roślin przeznaczonych do celów spożywczych i paszowych na gruntach ugorowanych spowodowało zwiększenie powierzchni zasiewów roślin wysokobiałkowych na lata 2022/23. Prognozowany wzrost powierzchni roślin wysokobiałkowych wynosi 6% (2,2 mln ha) rok do roku. Dzięki zwiększonej produkcji oczekuje się, że eksport roślin wysokobiałkowych z UE wzrośnie o 19% w porównaniu z ubiegłym rokiem. Rolnicy wykorzystali to odstępstwo również do sadzenia słonecznika, ze względu na jego stosunkowo niskie wymagania wodne i nawozowe. Szacunkowa powierzchnia zasiewów słonecznika osiągnęła zatem 4,7 miliona hektarów, co stanowi wzrost o 7,8% rok do roku. Oczekuje się, że w tym sezonie produkcja nasion słonecznika w UE osiągnie rekordowy poziom 11,1 mln ton (+7,8%).

Uprawy wyspecjalizowane

Produkcja oliwy z oliwek przeżywała ożywienie ze wzrostem o 11% rok do roku, osiągając prawie 2,3 mln ton. Oczekuje się ożywienia w użytku krajowym, podczas gdy eksport może pozostać poniżej rekordowego poziomu z zeszłego sezonu. Jednak brak deszczu, a co za tym idzie wody do nawadniania w niektórych regionach produkcyjnych Hiszpanii i Włoch, może doprowadzić do spadku zbiorów oliwy z oliwek w UE 2022/23 (począwszy od października) pomimo spodziewanego ożywienia w Grecji.

Szacuje się, że w latach 2021/22 produkcja wina w UE spadnie o 3% do 153 mln hl, powracając do długoterminowej średniej sprzed pandemii COVID-19. Spożycie wina w UE, na które mają wpływ środki związane z COVID-19, również ulega normalizacji. Kupując wino, konsumenci coraz częściej w pierwszej kolejności biorą pod uwagę pochodzenie wina, nawet jeśli oznacza to wyższą cenę, a następnie smak i markę.

Spożycie świeżych brzoskwiń i nektaryn w UE w 2022 r. powinno wzrosnąć (jednak wciąż pozostając poniżej średniej długoterminowej) pomimo niższej siły nabywczej. Może to być spowodowane wyższą produkcją, dobrą pogodą i powrotem turystyki.

Mleko i produkty mleczne

Ceny przetworów mlecznych w UE są na rekordowo wysokim poziomie. Mimo to marże gospodarstw pozostają niskie z powodu wysokich kosztów nakładów (w szczególności pasz i energii) oraz logistyki. Biorąc pod uwagę negatywne prognozy pogody dla pastwisk, dostawy mleka w UE mogą spaść o 0,6% w 2022 roku. USA, oprócz żywienia eksportu do Wielkiej Brytanii. Można to połączyć ze stabilną krajową sprzedażą detaliczną i żywnością gastronomiczną.

Produkty mięsne

Oczekuje się, że produkcja wołowiny w UE spadnie w 2022 r. pomimo wysokich cen. Wynika to głównie z malejącego stada krów spowodowanego restrukturyzacją sektora. Oczekuje się, że w całym roku eksport mięsa z UE wzrośnie o 4%, napędzany przez rynki o wysokiej wartości, takie jak Kanada, Japonia i Wielka Brytania.

Rosnące środki związane z ochroną środowiska, ograniczone perspektywy eksportu, utrzymujące się wysokie koszty nakładów i afrykański pomór świń (ASF) prowadzą do oczekiwanego spadku produkcji wieprzowiny w UE o 4,7% w 2022 roku.

Sektor drobiu stoi przed sezonem epidemii wysoce zjadliwej ptasiej grypy (HPAI) o historycznej skali. Od października 2021 roku 21 krajów UE zostało dotkniętych ogniskami HPAI u drobiu. Wysokie koszty nakładów mają również wpływ na sektor. Dlatego produkcja drobiu w UE powinna pozostać stabilna w 2022 r., pomimo wysokich cen brojlerów. Handel z Wielką Brytanią powrócił do poziomów sprzed Brexitu.

Pomimo historycznie niskiego poziomu stad owiec i kóz w UE, ubój powinien się ustabilizować w 2022 r. Handel powinien zostać wznowiony, ale nadal na stosunkowo niskim poziomie, co doprowadzi do utrzymania wysokich cen krajowych”.

Sytuacja w Polsce

I. Produkcja roślinna

Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB w Puławach potwierdził deficyt wody dla roślin uprawnych w całym kraju. Susza rolnicza (od czerwca do sierpnia) występowała na terenie wszystkich województw kraju.

Zgodnie z informacją GUS z 29 lipca br. powierzchnia uprawy zbóż podstawowych (bez kukurydzy) z mieszankami zbożowymi w 2022 r. jest o ok. 7% mniejsza od ubiegłorocznej i wynosi około 5,9 mln ha. Zbiory zbóż podstawowych (bez kukurydzy) z mieszankami zbożowymi wstępnie szacuje się na około 26,6 mln t, tj. o 0,4 mln t czyli o około 1% mniej od zbiorów ubiegłorocznych. Jednocześnie nieoficjalne jeszcze dane wskazują, że powierzchnia uprawy kukurydzy będzie wyższa od zeszłorocznej o niemal 16 % i wyniesie ok. 1,18 mln ha natomiast, jeśli pogoda okaże się korzystna dla uprawy, to zbiory tego zboża mogą wynieść nawet 9 mln ton.

Zgodnie z informacjami uczestników rynku rolnicy liczą na duży eksport zbóż w bieżącym sezonie. Wydaje się, iż część rolników powinna być bardziej skłonna do sprzedaży zbóż już w II połowie września br. wraz z przygotowaniami do zbiorów kukurydzy na ziarno oraz koniecznością pozyskania środków na jesienne prace polowe.

Zbiory rzepaku i rzepiku w 2022 r. ocenia się na około 3,6 mln t, tj. o około 12% więcej od zbiorów ubiegłorocznych. Na początku sezonu 2022/2023 podaż rzepaku do skupu kształtowała się na poziomie niższym niż w porównywalnym okresie sezonu 2021/2022. Według danych GUS w lipcu 2022 r. skup rzepaku był o 19% mniejszy niż przed rokiem

co jest prawdopodobnie spowodowane oczekiwaniem na powrót wysokich cen skupu tych nasion. Jednocześnie aż 4-krotnie zwiększyła się, w porównaniu do 2021 roku, powierzchnia uprawy słonecznika, która w 2022 roku wynosi ok. 64 tys. ha.

Zakontraktowana powierzchnia uprawy buraków cukrowych w Polsce w sezonie 2022/23 wynosi 225,2 tys. ha, podczas gdy w ubiegłym sezonie wynosiła 250,6 tys. ha (spadek o 10,1% r/r). Branża cukrownicza wstępnie prognozuje, że w bieżącym sezonie 2022/23 wyprodukuje ponad 2,1 mln ton cukru (w sezonie 2021/22 w Polsce wyprodukowano 2,3 mln ton cukru).

Według informacji GUS z 29 lipca br. warunki pogodowe pod koniec ubiegłego i na początku bieżącego roku sprzyjały przezimowaniu upraw sadowniczych, umożliwiając roślinom rozpoczęcie okresu wegetacyjnego w 2022 r. w dobrej kondycji. Na przeważającym obszarze kraju nie odnotowano też występowania strat przymrozkowych, nie odnotowano również przymrozków występujących zazwyczaj w maju. Z powodu utrzymującej się suszy na terenie niemal całego kraju relatywnie duży był opad zawiązków owoców. W ciągu dotychczasowego okresu wegetacji odnotowano występowanie lokalnych opadów gradu o znacznym nasileniu.

Tegoroczne łączne zbiory owoców z drzew szacuje się obecnie na ponad 4,7 mln ton, czyli o 5,8% więcej w porównaniu do roku poprzedniego. Zbiory z sadów jabłoniowych zostały wstępnie oszacowane na ok. 4,2 mln ton, czyli o ok. 5% więcej w stosunku do roku poprzedniego. Zauważalny wzrost plonowania, przy notowanym jednocześnie spadku powierzchni sadów, wynika ze zmian zachodzących w strukturze odmianowej nasadzeń i postępującej jednocześnie intensyfikacji upraw. Produkcja gruszek w sadach jest obecnie szacowana na niemal 82 tys. ton (+19% r/r). Zbiory śliwek oceniono na prawie 132 tys. ton (+ 12% r/r). Produkcja wiśni w 2022 r. może być o 10% większa i wynieść ok. 183 tys. ton, natomiast zbiory czereśni oszacowane zostały na poziomie 78,5 tys. ton (+ 33% r/r). Przewiduje się, że łączne zbiory brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich przekroczą poziom z poprzedniego roku o 38% i wyniosą niemal 20 tys. ton.

Produkcję owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych oceniono wstępnie na niespełna 620 tys. ton, tj. o 9,3% więcej niż w roku poprzednim. Większość plantacji krzewów owocowych okres zimy przetrwała w dobrym stanie, nieliczne uszkodzenia mrozowe powstałe na początku kwietnia bieżącego roku obserwowano przede wszystkim na plantacjach malin, truskawek i porzeczek. Czynniki ograniczającymi liczbę zawiązanych owoców była przede wszystkim susza, ale również lokalne opady gradu i pojawiające się niekiedy ulewne deszcze. Na plantacjach truskawek największy wpływ na kondycję roślin miała susza występująca na początku okresu wegetacyjnego oraz podczas kwitnienia i występowanie zbyt wysokich temperatur powietrza. Ocenia się, że łączna produkcja truskawek wyniesie ok. 185 tys. ton (+ 18,8% r/r). Z powodu wysokich cen skupu malin w 2021 r. zwiększyło się zainteresowanie producentów uprawą tego gatunku. W konsekwencji wzrosła powierzchnia plantacji. Ze względu na niesprzyjające warunki pogodowe na początku roku, poziom produkcji malin odmian letnich nie był wysoki. Natomiast znacznie lepiej zapowiadają się plony odmian powtarzających kwitnienie. Łączne zbiory malin szacowane są obecnie na niespełna 111 tys. ton (+ 7% r/r). Produkcję porzeczek ogółem (czarnych i kolorowych łącznie) oszacowano na 151,5 tys. ton, tj. na poziomie nieprzekraczającym zbiorów z roku poprzedniego. Zbiory porzeczek czarnych zostały ocenione na nieco ponad (- 9% r/r), natomiast porzeczek kolorowych na ponad 47 tys. ton (+ 27% r/r). Mniejsza podaż czarnej porzeczkii wynika z silnych opadów kwiatów oraz zawiązków owoców z powodu występowania suszy i zbyt wysokich temperatur. Zbiory borówki wysokiej oszacowano na prawie 64 tys. ton (+ 15% r/r). Plonowanie agrestu oceniono, podobnie jak w roku ubiegłym, na niespełna 9,8 tys. ton. Ze względu na niskie ceny skupu agrestu, większość plantacji jest obecnie zaniedbana, a jakość zbieranych owoców słaba. Produkcja pozostałych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych została oszacowana na ponad 88 tys. ton. Dominującymi gatunkami w tej grupie owoców są aronia oraz jagoda kamczacka.

Niesprzyjające warunki pogodowe na początku okresu wegetacyjnego przyczyniły się do opóźnienia terminu siewu warzyw gruntowych. Głównym problemem w polowej produkcji warzyw w bieżącym sezonie jest brak dostatecznej ilości opadów deszczu i w konsekwencji niska wilgotność gleby. Na przeważającym obszarze kraju deficyt wody występował już od marca i z niewielkimi wyjątkami trwał nawet do maja. Kondycja roślin uległa znacznej poprawie pod koniec czerwca i na początku lipca, wraz z pojawieniem się opadów deszczu. Zwiększyła się jednocześnie presja ze strony chorób grzybowych oraz szkodników roślin, co wymagało prowadzenia wzmożonych zabiegów ochronnych. Natomiast

negatywny wpływ na stan wielu gatunków warzyw miały występujące w czerwcu i w drugiej połowie lipca zbyt wysokie temperatury powietrza. Wśród czynników ograniczających plonowanie w bieżącym roku wymienić należy takie ekstremalne zjawiska pogodowe jak: gradobicia, deszcze nawalne oraz wichury. Obecnie w najlepszej kondycji znajdują się przede wszystkim ciepłolubne gatunki warzyw, takie jak pomidory i ogórki. Największe problemy występują natomiast na nienawadnianych plantacjach warzyw korzeniowych.

Ocenia się, że tegoroczne zbiory kapusty, przy sprzyjających warunkach pogodowych w kolejnych tygodniach okresu wegetacji, mogą przekroczyć poziom 680 tys. ton. Produkcja kalafiorów jest obecnie oceniana na 130 tys. ton. Zbiory cebuli szacuje się na poziomie 650 tys. ton, natomiast produkcja marchwi może wynieść ok. 620 tys. ton. Zbiory buraków ćwikłowych oceniono na poziomie zbliżonym do roku ubiegłego, tj. 240 tys. ton. Produkcja pomidorów gruntowych może wynieść 172 tys. ton, a ogórków 145 tys. ton. Łączne zbiory pozostałych gatunków warzyw szacuje się na prawie 1,4 mln ton, przy czym największy udział w tej grupie mają: dynia, pietruszka, kukurydza cukrowa, a także selery oraz fasolka szparagowa.

II. Produkcja zwierzęca

Główny problem podnoszony przez przetwórców mleka i mięsa dotyczy zagrożeń w ciągłości dostaw CO₂ i innych gazów niezbędnych w procesie produkcyjnym.

W Polsce w bieżącym roku (do czerwca 2022 r.), według danych GUS, skup mleka wzrósł o +1,8%. Krajowe ceny skupu mleka są rekordowo wysokie. W lipcu 2022 r. średnia cena skupu mleka w Polsce ukształtowała się na poziomie 235,7 zł/100 kg, tj. +3,1% m/m oraz +58,2% r/r. W 33 tygodniu 2022 r. (15-21 sierpnia) cena masła w blokach była niższa w relacji miesięcznej o -1,3% oraz wyższa niż przed rokiem o +82,2%, a cena odtłuszczonego mleka w proszku była wyższa w relacji miesięcznej i rocznej odpowiednio o +1,7% oraz +65% (dane na podstawie Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW). Branża mleczarska doświadcza bardzo wysokich kosztów produkcji. IERiGŻ-PIB szacuje, że skup mleka przez przemysł mleczarski w 2022 r. może zwiększyć się w relacji rocznej o ok. 2-2,5%.

W 33. tygodniu 2022 r. cena bydła ogółem w Polsce według wagi żywej ukształtowała się na poziomie 11,34 zł/100 kg (+5,5% m/m; +47,1% r/r). Według GUS, w I. półroczu 2022 r. uboje przemysłowe bydła ogółem (masa poubojowa schłodzona) obniżyły się w relacji rocznej o -0,3%. IERiGŻ-PIB szacuje, że w 2022 r. produkcja żywca wołowego będzie o ok. -3% mniejsza niż rok wcześniej (Produkcja krajowa = ubój przemysłowy + ubój w gospodarstwie + eksport żywych zwierząt - import żywych zwierząt). Wpływ wysokich kosztów produkcji jest mniej odczuwalny przez producentów bydła mięsnego, ze względu na specyfikę produkcji, niż przez producentów bydła mlecznego.

Od połowy lutego 2022 r. ceny świń w wadze żywej na krajowym rynku wzrosły o +79% do historycznie wysokiego poziomu 7,48 zł/kg w 33. tygodniu 2022 r. Bieżąca cena skupu świń jest wyższa w skali roku o +47,5%. Głównym problemem dla producentów świń są wysokie koszty produkcji, w tym koszty pasz dla trzody, które podrożały r/r o ok. +42%. IERiGŻ-PIB prognozuje, że z uwagi na problemy związane z opłacalnością produkcji, w 2022 r. można spodziewać się dalszej głębokiej redukcji pogłównia, która może nastąpić nie tylko w małych gospodarstwach, ale także dużych. Zgodnie z prognozami Instytutu, produkcja wieprzowiny (zbilansowana handlem zagranicznym) może zmniejszyć się w 2022 r. w skali roku o ok. -12%. Według danych GUS uboje świń (waga poubojowa schłodzona) w okresie styczeń-czerwiec 2022 r. były niższe o -8,5% w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r.

Od 2014 r. Polska jest największym producentem mięsa drobiowego w UE. Przemysłowa produkcja mięsa drobiowego w 2021 r. w zestawieniu z 2020 r. wzrosła o 1,0% do 2 937 tys. ton. Aktualnie utrzymują się historycznie wysokie ceny zarówno skupu żywca drobiowego, jak i sprzedaży mięsa. Pomimo występowania grypy ptaków (w dniu 19 lipca 2022 r. w Polsce stwierdzono kolejne (31) ognisko HPAI) wielkość i wartość eksportu/wywozu mięsa drobiowego rośnie. W związku z ponoszonymi stratami rynkowymi z tytułu wystąpienia grypy ptaków w Polsce w okresie 2019-2021 przez rolników utrzymujących drób, zgodnie z art. 220 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013, przy piśmie z 15 marca 2022 r. przekazano Wniosek Rzeczypospolitej Polskiej do Komisji Europejskiej w sprawie zastosowania nadzwyczajnych środków wsparcia dla sektora drobiarskiego w Polsce. Ewentualne ustanowienie nadzwyczajnych środków wsparcia leży w kompetencjach Komisji Europejskiej i jest przyjmowane w drodze rozporządzenia wykonawczego

Komisji. Ewentualne rekompensaty za poniesione straty zostaną ustanowione w Polsce na podstawie krajowych przepisów prawa, wdrażających rozporządzenie wykonawcze Komisji, z wyszczególnieniem rodzaju i wielkości rekompensat. Aktualnie są na końcowym etapie konsultacje robocze z Komisją Europejską dotyczące wniosku.

3. Dyrektywa zmieniająca (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków oraz dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej

Wniosek dotyczący zmiany dyrektyw w sprawie efektywności energetycznej ma przyczynić się do osiągnięcia unijnych celów klimatycznych i energetycznych do 2030 r. oraz celu neutralności klimatycznej do 2050 r. Ma on w szczególności na celu uproszczenie procesów zatwierdzania nowych elektrowni.

Sprawozdawczyni AGRI (Elsi KATAINEN – RE, FI) przedstawi powiązany projekt opinii (wiodącą jest komisja ITRE). W swoim wniosku wyjaśnia, że wykluczenie spalarni biomasy ze środków REPowerEU jest niedopuszczalne i argumentuje, że nie przyspieszyłoby to przejścia na zieloną energię ani nie zwiększyłoby bezpieczeństwa dostaw i niezależności energetycznej UE, ale zwiększyłoby ryzyko państw członkowskich zwiększenie produkcji energii z paliw kopalnych. Z tego powodu sprawozdawczyni proponuje, aby instalacje spalania biomasy były objęte energią odnawialną w obszarach zgodnych z kryteriami zrównoważonego rozwoju uzgodnionymi w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii.

Sprawozdawczyni jest zdania, że UE musi być w stanie wykorzystać i przyspieszyć całą produkcję zrównoważonej energii odnawialnej, aby osiągnąć zaktualizowany cel zwiększenia produkcji energii odnawialnej o 45 % do 2030 r.

EKR pozytywnie odnotowuje, że sprawozdawczyni proponuje, aby produkcja żywności zawsze miała pierwszeństwo przed produkcją energii, zauważając, że uboczne strumienie produkcji rolnej powinny być lepiej wykorzystywane i powinno to również stanowić sedno niniejszego rozporządzenia jak w przyszłych środkach UE.

Kolejnym pozytywnym elementem jest to, że sprawozdawca uważa, że nałożenie obowiązku na wszystkie istniejące budynki publiczne i komercyjne jest niewykonalne i niezgodne z prawami własności tych, którzy zainwestowali w istniejące budynki. Sprawozdawca sugeruje, aby zamiast zobowiązań państwa członkowskie tworzyły i promowały systemy wsparcia w celu stworzenia systemów energii słonecznej dla istniejących budynków.

Sprawozdawca podkreśla również potrzebę przyspieszenia procesów wydawania pozwoleń i ograniczenia biurokracji i w związku z tym proponuje, aby państwa członkowskie zapewniły, że na jeden proces wydawania pozwoleń przypada tylko jeden wniosek administracyjny.

Posel Krzysztof Jurgiel jest kontrsprawozdawcą EKR dla tej opinii. Podczas posiedzenia komisji AGRI zgłosił następujące wnioski:

Po pierwsze, jestem bardzo zaniepokojony przyjętą w Parlamencie procedurą prac nad tym projektem. Nie przegłosowaliśmy jeszcze rewizji dyrektyw RED III, a już wymusza się na nas prace nad rewizją de facto nieistniejącego jeszcze aktu prawnego. Mam poważne zastrzeżenia, czy jest to zgodne z zasadami dobrej legislacji i odpowiedzialnego stanowienia prawa.

Po drugie, nie zgadzam się z kolejnym zwiększeniem ambicji celu ogólnego i celów szczegółowych dyrektywy, jak również zmianą z celów indykatywnych na wiążące na szczeblu państw członkowskich.

Zaktualizowany cel zwiększenia produkcji energii odnawialnej o 45% do 2030 r. jest nierealistyczny. Tak radykalne zwiększenie celów OZE, bez odniesień do specyfiki krajowej państw członkowskich

może przynieść dramatyczne konsekwencje w postaci dezintegracji systemów ciepłowniczych, dalszego drastycznego wzrostu kosztów ogrzewania oraz lawinowego wzrostu ubóstwa energetycznego, zwłaszcza na słabiej rozwiniętych obszarach wiejskich - co dołożyłoby się do już rozwijającego się kryzysu cen energii i nawozów.

Natomiast w odniesieniu do tekstu samej opinii - całkowicie zgadzam się z tezą, że UE powinna uniezależnić się od importu surowców energetycznych z Federacji Rosyjskiej, ale nie zgadzam się, aby towarzyszyło temu dalsze piętnowanie wykorzystywania naszych zasobów paliw kopalnych. Szczególnie w obecnym kontekście geopolitycznym państwa członkowskie powinny mieć pełne prawo do eksploatacji własnych złóż paliw kopalnych, zastępując je odnawialnymi źródłami energii na miarę własnych możliwości i z zachowaniem własnego bezpieczeństwa energetycznego.

Pozytywnie odnotowuję, że pani Sprawozdawczyni silnie akcentuje priorytet produkcji żywności, zauważając, że uboczne strumienie produkcji rolnej powinny być lepiej wykorzystywane.

Zgadzam się również, że nałożenie wymogów efektywności energetycznej na wszystkie istniejące budynki publiczne i komercyjne jest niewykonalne. Mam jednak wątpliwości, czy promocja systemów wsparcia w celu stworzenia systemów energii słonecznej dla istniejących budynków jest rozwiązaniem wystarczającym; proszę pamiętać, że poziom efektywności pozyskiwania energii solarnej różni się znacznie między państwami członkowskimi, zwłaszcza między krajami południa i północy Europy; nie możemy więc energii solarnej traktować jako uniwersalnego remedium tak samo dla Grecji i Hiszpanii, jak dla Finlandii czy Polski.

Negatywnie odbieram fakt, że w ogólnej strategii energetycznej UE, jak i w tekście naszej Opinii, brakuje środków wsparcia dla energetyki atomowej; przypominam, że zgodnie z przyjętą nową taksonomią, do roku 2045 inwestycje w energię atomową uznawane są za zrównoważone.

4. Propozycje Parlamentu Europejskiego dotyczące zmiany traktatów

Komisja AGRI przygotowuje opinię do sprawozdania z własnej inicjatywy AFCO w sprawie propozycji Parlamentu Europejskiego dotyczących zmiany traktatów. Sprawozdawczyni AGRI, pani Rodriguez Palop (Lewica) przedstawi swój projekt opinii.

Sprawozdawczyni z Lewicy uważa, że obecne cele WPR, o których mowa w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”), wymagają dostosowania w celu zwiększenia zrównoważenia społecznego, gospodarczego i środowiskowego.

Pani Rodriguez Palop proponuje następujące poprawki do art. 39 TFUE:

- zlikwidowanie obecnego celu traktatu „zwiększenie wydajności rolnictwa” i zastąpienie go „zapewnieniem samowystarczalności rolnictwa”,
- zlikwidowanie obecnego celu traktatu dotyczącego „optymalnego wykorzystania czynników produkcji” i zastąpienie go „zrównoważonym wykorzystaniem”
- wstawienie nowego celu dotyczącego ochrony ekosystemów rolniczych,
- zlikwidowanie obecnego celu traktatowego, aby zapewnić konsumentom dostawy po rozsądnych cenach i zastąpić go celem dotyczącym warunków pracy i zatrudnienia w rolnictwie.

EKR prezentuje stanowisko przeciwne wobec takiej próby zmiany traktatu.

Proponowane zmiany kładą nacisk wyłącznie na aspekty zrównoważonej gospodarki rolnej; są one nie do przyjęcia dla Grupy i wydają się zupełnie nie przystawać do obecnych realiów geopolitycznych. Jakkolwiek nikt nie kwestionuje potrzeby troski o środowisko naturalne i dobrostan zwierząt przy produkcji rolnej, to jednak priorytetem WPR dla Grupy EKR jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego UE. W dynamicznie zmieniającej się sytuacji globalnej WPR powinna przede wszystkim sprzyjać produkcji wysokiej jakości żywności, nie tylko organicznej, aby utrzymać zarówno płynność dostaw na rynku wewnętrznym jak i wiodącą rolę UE jako globalnego eksportera żywności.

Sprawozdawczyni wskazuje na konieczność stosowania zasad sprawiedliwej transformacji, jednak proponowany zapis wydaje się niewystarczający. Wśród celów WPR wymienianych w art. 39 powinno znaleźć się jasne zobowiązanie do dbałości o rentowność produkcji rolnej, zwłaszcza małych gospodarstw rolnych, które w kolejnych latach będą szczególnie narażone na koszty tzw. „zielonej transformacji”. Konieczne jest również zapewnienie na wspólnym rynku rolnym warunków równej i uczciwej konkurencji – do tego konieczna jest zmiana przestarzałego systemu dopłat bezpośrednich, dyskryminująca państwa Europy Środkowej i Wschodniej.

Wspomniane zmiany są w rozumieniu Grupy EKR fundamentalne dla skutecznego i sprawiedliwego funkcjonowania WPR w kolejnych latach – i jako takie powinny być wyraźnie sformułowane w podstawowych aktach prawnych UE.